

Список використаної літератури:

1. Шевченко О. В. Кримінальна відповідальність за вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Харків, 2011. 20 с.
2. Старко О. Л. Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини (кримінально-правове та кримінологічне дослідження): автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2007. 20 с.
3. Семенюк І. С. Відповідальність за умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини за кримінальним законодавством України та зарубіжних країн : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Запоріжжя, 2017. 20 с.
4. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення 15.10.2022).
5. Вирок Ульяновського районного суду Кіровоградської області. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79474424> (дата звернення 11.11.2022).
6. Вирок Ізяславського районного суду Хмельницької області. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/72907208> (дата звернення 15.11.2022).
7. Вирок Ямпільського районного суду Вінницької області. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/78933152> (дата звернення 25.10.2022).
8. Вирок Близнюківського районного суду Харківської області. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/77837589> (дата звернення 15.11.2022).

Горденко Вікторія Вікторівна

здобувач вищої освіти

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник:

Скок Олександра Сергіївна

кандидат юридичних наук, доцент

завідувач кафедри права

Дніпровського гуманітарного університету

ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДУ ДОВЕДЕННЯ ДО САМОГУБСТВА

Окремі питання, пов'язані із законодавчим регулюванням та особливостями складу доведення до самогубства, у своїх наукових працях, розглядали Л. І. Керик, О. В. Культенко, А. Г. Ващенко, О. А. Гусак, В. П. Давній, В. А. Шевченко, Д. А. Кривоконь, В. В. Москаленко, Д. В. Соларьова, О. В. Сосніна та ін.

За статистичними даними Офісу Генерального прокурора у листопаді 2022 року було обліковано 70 кримінальних правопорушень, передбачених ст. 120 КК України.

Відповідно до ст. 27 Конституції України «Кожна людина має невід'ємне право на життя. Ніхто не може бути свавільно позбавлений життя. Обов'язок держави – захищати життя людини...» [1].

Відповідно до ст. 120 КК України, кримінально караним є діяння, яке полягає у доведенні особи до самогубства або до замаху на самогубство. Зазначене повинно бути наслідком жорстокого поводження, шантажу, систематичного приниження людської гідності або систематичного протиправного примусу до дій, що суперечать волі, схиляння до самогубства, а також інших дій, що сприяють вчиненню самогубства потерпілої особи (ч. 1 ст. 120 КК України). Також ч. 2 ст. 120 КК України передбачає відповідальність за доведення до самогубства, вчинене щодо особи, яка перебувала в матеріальній або іншій залежності від винуватого, або щодо двох або більше осіб. Відповідальність за доведення до самогубства неповнолітнього потерпілого врегульовано ч. 3 ст. 120 КК України [2].

Об'єктивна сторона доведення до самогубства полягає у діях виражених у формі жорстокого поводження з потерпілою особою, шантажем, примусом до протиправних дій, систематичному приниженні гідності потерпілої особи; наслідках у вигляді самогубства та наявності причинно-наслідкового зв'язку.

При цьому, жорстоке поводження полягає у безжалісному та грубому діянні з боку винної особи відносно потерпілої особи, внаслідок якого спричиняються фізичні чи психічні страждання. Проявом жорстокого поводження може бути систематичне нанесення побоїв, нанесення тілесних ушкоджень, мордуванні особи, позбавленні потерпілої особи води, їжі, одягу тощо. Шантаж відносно потерпілої особи полягає у погрозі розповсюдження даних, які паплюжать її або її близьких родичів. Такі дані можуть спричинити шкоду правам та законним інтересам зазначених осіб. Примус до протиправних дій передбачає, що винна особа фізично чи психічно впливає на потерпілого і залучає його, всупереч його волі, до вчинення протиправних дій. Систематичне приниження людської гідності полягає у тривалому принизливому ставленні до потерпілої особи, що може бути виражене в образах, звинуваченнях, знуцанні над моральними цінностями потерпілого, глумління над честю та гідністю особи.

Основним безпосереднім об'єктом доведення до самогубства є життя іншої людини.

Суб'єктивна сторона доведення до самогубства характеризується виною у формі умислу або необережності.

Таким чином, по-перше, при вчиненні доведення до самогубства або замаху на нього, особа може усвідомлювати це, передбачати наслідки від свого діяння та бажати настання наслідків у вигляді самогубства потерпілої особи; по-друге, особа може усвідомлювати суспільно небезпечний характер свого діяння, передбачати настання наслідків у вигляді самогубства потерпілої

особи, не бажати настання цих наслідків, але свідомо припускати, що вони можуть настати; по-третє, винна особа може передбачати настання наслідків у вигляді самогубства потерпілої особи, але, при цьому легковажно розраховувати на те, що вони можуть бути відвернені; по-четверте, винна особа не передбачає суспільно небезпечних наслідків у вигляді самогубства потерпілої особи, при цьому повинна була і могла передбачити їх.

Суб'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 120 КК України, є фізична осудна особа, яка до вчинення доведення до самогубства досягла шістнадцяти років.

Осудність винної особи при доведенні до самогубства полягає в тому, що вона під час вчинення даного кримінального правопорушення усвідомлює факт його вчинення та керує своїми діями при цьому.

Слід зазначити, що зміст ст. 120 зазнав змін, що пов'язано із прийняттям у 2018 році Закону України «Про внесення зміни до статті 120 Кримінального кодексу України щодо встановлення кримінальної відповідальності за сприяння вчиненню самогубства» [3].

Так, кваліфікуючими ознаками доведення до самогубства є вчинення його відносно особи, яка перебувала в матеріальній або іншій залежності від винуватого, щодо двох або більше осіб, щодо неповнолітнього.

Залежність від суб'єкта кримінального правопорушення виражена у формі матеріальної залежності означає, що матеріальна допомога з боку винної особи була єдиним джерелом існування потерпілої особи. Щодо іншої залежності, то в даному випадку мова йде про те, що потерпіла особа могла перебувати у залежних відносинах із винним, як-от шлюбні відносини, службові, професійні, опікунські тощо.

Доведення до самогубства або замаху на самогубство щодо двох або більше осіб може бути кваліфіковано за ч. 2 ст. 120 КК України у тому випадку, коли потерпілими від цього кримінально караного діяння є дві і більше осіб.

Вчинення доведення до самогубства відносно неповнолітньої особи означає, що винна особа вчиняє дане діяння відносно особи, яка не досягла вісімнадцятирічного віку.

Отже, доведення до самогубства як кримінальне правопорушення проти життя та здоров'я особи посягає на суспільні відносини, які становлять найвищу соціальну цінність. Існування кримінальної відповідальності за доведення до самогубства, вказує на наявність діючих механізмів захисту людини від протиправних посягань.

Список використаної літератури:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 10.11.2022).

2. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення 10.11.2022).

3. Про внесення зміни до статті 120 Кримінального кодексу України щодо встановлення кримінальної відповідальності за сприяння вчиненню самогубства : Закон України від 20.02.2018 № 2292-19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2292-19> (дата звернення 15.11.2022).

Дрешпак Вікторія Олександрівна

здобувачка вищої освіти

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник:

Литвинов Валерій Валентинович

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри права

Дніпровського гуманітарного університету

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПУ ПРЕЗУМПЦІЇ НЕВИНУВАТОСТІ В КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ

Життя людини, її права і свободи визнаються найвищою цінністю у всіх правових демократичних країнах та вважаються беззаперечним постулатом будь-якої сфери державної діяльності, у тому числі й в Україні. Втім кримінальне судочинство передбачає своїм наслідком застосування певних обмежень прав і свобод людини. І в такому випадку важливим є законність застосування такого обмеження. Суворе дотримання засад кримінального судочинства під час прийняття таких рішень є гарантією дотримання законних прав і свобод людини.

Важливим питанням для кримінального судочинства є дослідження порядку застосування принципу презумпції невинуватості під час досудового розслідування та судового розгляду. Зазначена засада знаходить своє закріплення не лише в українському законодавстві, але й у законодавстві багатьох інших країн. Поняття та зміст принципу презумпції невинуватості закріплені у міжнародних правових актах, що вказує на важливість його дотримання під час здійснення кримінального судочинства як в Україні так і в інших розвинутих правових державах.

Зокрема, у ч. 1 ст. 11 Загальної декларації прав людини 1948 року зазначено наступне: «кожна людина, яка обвинувачується у вчиненні злочину, має право вважатися невинною до тих пір, поки її винуватість не буде встановлена у законному порядку шляхом гласного судового розгляду, під час якого йому забезпечуються всі можливості для захисту» [1]. У ч. 2 ст. 6 Європейської конвенції про захист прав людини і основних свобод говориться про те, що «кожен, кого обвинувачено у вчиненні кримінального правопорушення, вважається невинуватим доти, доки його вину не буде доведено в законному порядку» [2]. Принцип презумпції невинуватості є чітко визначеною процесуальною гарантією, який значно ширший у своїй дії, адже